

Representantforslag 157 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, André Oktay Dahl, Anders B. Werp, Linda C. Hofstad Helleland, Sylvi Graham og Lars Myraune

Dokument 8:157 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, André Oktay Dahl, Anders B. Werp, Linda C. Hofstad Helleland, Sylvi Graham og Lars Myraune om bevaring av nærpolitimodellen og gjennomføring av en bredt anlagt politistudie

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortingsmelding nr. 42 (2004–2005) slår fast at norsk politi skal være lokalt forankret. Stortinget sluttet seg enstemmig til hovedlinjene i denne meldingen, jf. Innst. S. nr. 145 (2005–2006). Stortinget viste ved behandlingen til de ti grunnprinsippene som polititilvalget i sin tid definerte for politiet; politiet skal avspeile samfunnets idealer; politiet skal ha et sivilt preg; Norge skal ha et enhetspoliti; politiet skal være desentralisert; polititjenestemannen skal være en generalist; politiet skal virke i samspill med publikum; politiet skal være integrert i lokalsamfunnet; politiet skal ha bred rekruttering; politiet skal prioritere mellom sine oppgaver, og politiet skal være underlagt effektiv kontroll fra samfunnets side, har siden i stor grad vært lagt til grunn for utviklingen av politiet og formingen av politirollen. Stortinget la til grunn at disse grunnprinsippene fortsatt skulle være allmenngyldige og førende for politiets arbeid og rolle. Nærpolitimodellen er under press. Politiet er for dårlig bemannet. Et tilstedeværende politi er helt avgjørende for å oppnå trygge lokalsamfunn. Politidekningen eksempelvis i Oslo i dag er vesentlig dårligere enn for 20 år siden. Oslo kommune gikk til det drastiske skritt i 2008 å leie inn vektere for å fjerne problemene med narkotikaselgere langs Akerselva og

nedre Grünerløkka. Resultatet var at narkotikasalget gikk ned og trivselen opp. Slik skapes de trygge lokalsamfunnene i praksis. Dette er oppgaver som ligger til politiet, og som et tilstrekkelig finansiert og bemannet politi kan og skal håndtere. Forslagsstillerne godtar ikke at fraværet av politi skaper lovtomme rom. Regjeringen garanterte for 1 100 nye årsverk ved fremleggelsen av budsjettet for 2010, men situasjonen er at svært mange politidistrikt før sommeren 2010 varslet om oppsigelser og at de ikke har anledning til å ansette nyutdannede. Sett i lys av befolkningsøkningen er politiet svekket de senere årene. For at etaten ikke skal svekkes ytterligere, må politiets bemanning og kompetanse følge befolknings- og samfunnsutviklingen. En styrking av politiets grunnbemanning er en forutsetning for å opprettholde den vedtatte desentraliserte politistrukturen, et lokalt forankret politi og en akseptabel responstid. Uten tilstrekkelige midler vil politiets evne til å slå tilbake mot kriminalitet bli gradvis svekket. Over tid medfører dette en situasjon hvor vi ikke er i stand til å møte utfordringene kriminalitetsutviklingen stiller oss overfor. Forslagsstillerne ser på målsettingene i politiets bemanningsrapport «Politiet mot 2020» som forsiktige minimumsmål. Norges geografi og demografi og hensynet til nærhet og responstid tilsier at politidekningen bør være høyere enn i land som er mindre i utstrekning. Politiet må til enhver tid ha det utstyret som gjør at oppdragene kan løses med nødvendig grad av hurtighet, presisjon og sikkerhet. Dette omfatter nødvendig kommunikasjonsutstyr, IKT-utstyr, kjøretøy, helikopter mv. Forslagsstillerne er videre kritiske til det faktum at man mangler evne i etaten til å sette opp vaktlistene som gjør politiet i stand til å møte det konkrete trusselbildet, grunnet manglende planleggingsverktøy.

Behov for en bredt anlagt politistudie

Høyres representanter har tidligere foreslått at det utarbeides en bredt anlagt politistudie, som kartlegger norsk politis mannskaps- og ressursbehov, jf. Dokument nr. 8:92 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Linda C. Hofstad Helleland og André Oktay Dahl om en politistudie for å kunne definere og bygge en større politistyrke i kampen mot kriminalitet i nærmiljøet, på nasjonalt plan og på tvers av landegrensene, jf. Innst. S. nr. 266 (2007–2008). For å kunne dimensjonere fremtidens politistyrke må man ha god kunnskap om fremtidens kriminalitetsutfordringer. Politidirektoratet og ulike politidistrikt har utarbeidet en rekke rapporter om trusselbildet, kriminalitetsutviklingen, bemanningssituasjonen og internasjonale tendenser i kriminalitetsbildet. Dette er isolert sett gode utgangspunkter for å samle kunnskap. En studie av hvilken bemanning og ressursituasjon norsk politi må ha for å møte det totale trusselbildet, finnes imidlertid ikke. Forslagsstillerne mener at en fremtidig dimensjonering av politistyrken må bygge på en grundig analyse av det trusselbildet samfunnet og politiet står overfor, både på kortere og lengre sikt, og ønsker derfor en mer omfattende politistudie etter mønster av forsvarsstudien. Dette er noe helt annet enn Politidirektoratets bemanningsstudie ved at en slik politistudie har et langt bredere perspektiv og ser politiets totale oppgaver i sammenheng med andre aktørers oppgaver og ansvar. En slik studie bør videre ha et 20–25 års perspektiv for å sikre god planlegging. Sentrale utviklingstrekk innen grenseoverskridende kriminalitet, terrortrusler i Norges interesseområder, politiets oppgaver og sider ved kriminalitets- og samfunnsutviklingen i Norge vil legge viktige premisser for størrelsen på det norske politikorpset de neste tiårene og det totale ressursbehovet. Kunnskap og analyse i et langsiktig perspektiv er viktig både av hensyn til investeringer, metodeutvikling, organisering, mannskapssituasjonen og politiets evne til å løse pålagte oppgaver. En politistudie må omfatte en gjennomgang av Politiets sikkerhetstjenestes (PST) organisering, arbeidsoppgaver og ressurstildeling knyttet opp mot utviklingstrekkene på de områder PST har ansvar for. Samarbeid med Sivilforsvaret og tilgang på relevant forsvarsmateriell er sentralt for at politiet skal kunne løse sine oppgaver på en effektiv og betryggende måte. Det er også samfunnsøkonomisk gode grunner til at man bør se slike ressurser i sammenheng. Forslagsstillerne mener en politistudie må sette fokus på hvordan dette samarbeidspotensialet kan realiseres til samfunnets beste. Videre peker forslagsstillerne på behovet for å koordinere politiets arbeid langt bedre med Tollvesenets innsatsområder. Forholdet mellom politiets oppgaver og ansvar og helsevesenet er heller ikke tilstrekkelig avklart. Politiet blir benyttet, til dels

i stor grad, ved transporter i saker om psykisk helsevern. For å beskytte liv og helse er det nødvendig med politi tilstedeværende ved slike transporter. Det vil kunne frigjøre politikraft til andre oppgaver å organisere dette annerledes.

Utarbeidelsen av en bredt anlagt politistudie vil derfor vise hvilke rammebetingelser som er nødvendige for politiet i det kommende tiåret. Politistudien bør deretter danne grunnlaget for en langtidsplan for politiet. Slik vil muligheten for forutsigbarhet og stabilitet i politiets planlegging sikres over tid. Riksrevisjonens knusende rapporter fra 2009 og våren 2010 demonstrerte at en slik politistudie har vært og fortsatt er tvingende nødvendig. Riksrevisjonen avdekket manglende koordinering av arbeidet mot organisert kriminalitet, manglende styring av sektoren fra Justisdepartementets og Politidirektoratets side, manglende strategi for seniortiltak, manglende strategi for økt og effektiv bruk av sivilt ansatte, manglende koordinering av arbeidet for å øke kontrollen med den private sikkerhetsindustrien og manglende koordinering av ulike offentlige instanser som avdekker økonomisk kriminalitet/ID-tyveri/organisert kriminalitet. Forslagsstillerne viser i denne sammenheng til representantforslag fra henholdsvis stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Anders B. Werp, Ingjerd Schou, Linda C. Hofstad Helleland, Elisabeth Aspaker og Michael Tetzschner om nasjonal strategi for økt og bedre bruk av sivil kompetanse i politiet mv., og representantforslag fra Anders B. Werp, André Oktay Dahl, Ingjerd Schou, Michael Tetzschner og Arve Kambe om strategi og tiltak for å bekjempe organisert kriminalitet.

Politiets måloppnåelse og ressursutnyttelse

Politiets måloppnåelse og ressursutnyttelse blir i all hovedsak vurdert ut fra oppklaringsprosent og saksbehandlingstid. Dette er isolert sett viktig, men medfører en for snever tilnærming til kriminalitetsbekjempelse. Bekjempelse av internasjonal organisert kriminalitet, forebyggende arbeid og politiets tilstedeværelse i nærmiljøene blir i for liten grad vektlagt. Samtidig har Riksrevisjonen påpekt at det fra ledelsen i politiet ikke kan vises til hvordan ressursøkningene de siste 15 årene har ført til bedre kriminalitetsbekjempelse og mer synlig politi. Behovet for en kritisk gjennomgang av hvordan politiet måles og bruker ressurser er derfor stort. Forslagsstillerne viser videre til at Politidirektoratet mangler det faglige armslaget som trengs for en god og effektiv styring, ved at Justisdepartementet og politisk ledelse i for stor grad detaljstyrer og hindrer nødvendige prioriteringer. Forslagsstillerne ønsker derfor en kritisk gjennomgang av ansvars- og oppgavefordelingen mellom departementet, Politidirektoratet og politidistriktene. Det fremstår som noe av et paradoks at regjeringen i sin budsjettproposisjon for 2010 på de-

taljnivå styrer en økning på henholdsvis to og fire tjenestemenn til ulike politidistrikt med spesifikke arbeidsoppgaver, samtidig som det overlates til Politidirektoratet å avgjøre hvordan en omdisponering på anslagsvis 180 mill. kroner til den sårt tiltrengte IKT-satsingen i politiet, som kunne ha gått til politidistriktenes driftsbudsjetter, skal gjennomføres. Forslagsstillerne er av den oppfatning at det er under enhver kritikk at Stortinget ikke ble informert om uttrekket på 180 mill. kroner fra politidistriktenes budsjetter da budsjettet ble behandlet, noe som gjør at bemanningssituasjonen i norsk politi er mer krevende enn noen gang.

Behandling av «resultatreformen» på basis av føringer lagt ved politirollemeldingen

I denne situasjonen har justisminister Knut Storberget lagt frem tanker om den såkalte «resultatreformen». Forslagsstillerne er svært opptatt av at denne underlegges en grundig og helhetlig vurdering og at Stortinget behandler denne i pakt med hva som lå til grunn for premissene som ble lagt ved behandlingen av politirollemeldingen. Driftsanalysen for politiet som nylig ble gjennomført, viste at hovedutfordringen for norsk politi er at det er for få politifolk sammenliknet med antallet innbyggere. Den samme analysen viser at det er større avstand mellom oppgaver og totalressurser enn for 6–7 år siden. Resultatet av dette kan fryktes å bli et «fjempoliti» fremfor et nærpolti, slik Stortinget forutsatte ved behandlingen av politirollemeldingen. Det er viktig med åpenhet om de prosessene som nå pågår om organiseringen internt i politiet, og mellom administrativ ledelse i politiet og politisk ledelse i departementet. Forslagsstillerne advarer mot å reformere politiet stykkevis og delt uten forankring i Stortinget og den tverrpolitiske enigheten som lå til grunn.

Forslagsstillerne er åpne for en strukturdebatt. Forslagsstillerne vil derfor være åpne for å vurdere organiseringen av politiet og lensmannsetaten på nytt. Men forslagsstillerne stiller den helt klare forutsetning at eventuelle endringer skal bidra til å bringe mer politikraft ut til befolkningen, ikke mindre. Forslagsstillerne registrerer at man i Politi-Norge mang-

ler en norm for bemanning/minimumsbemanning i hvert enkelt politidistrikt. Det er en betydelig utfordring at vaktlister ikke kan sammenlignes med det som på forhånd er definert som det reelle behovet for politikraft på hvert enkelt sted til enhver tid. Slike svar ville kunne gis gjennom en bredt anlagt politistudie.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen om å gjennomføre en bredt anlagt politistudie etter mal av forsvarsstudiet for å sikre riktig dimensjonering og ressursbruk i fremtiden. Politiet må settes i stand til å møte morgendagens kriminalitetsbilde.

II

Stortinget ber regjeringen fremlegge en sak for Stortinget om den såkalte resultatreformen basert på premissene som ble lagt ved behandlingen av St.meld. nr. 42 (2004–2005).

III

Stortinget ber regjeringen styrke politidekningen opp til svensk nivå innen 2020.

IV

Stortinget ber regjeringen tilbakeføre midler til driftsbudsjettene som er trukket ut, for å hindre oppsigelser av allerede ansatte politifolk og sikre at nyutdannede får jobb.

V

Stortinget ber regjeringen om at det foretas en kritisk gjennomgang av Politidirektoratets rolle, mandat og fullmakter med sikte på økt faglig styring av politietaten.

14. juni 2010

